

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Факультет менеджменту
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ**

*Електронне урядування та інформаційно-аналітичне забезпечення
управлінських рішень*

спеціальність: *281 Публічне управління та адміністрування*

Дніпро

2018

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Вступ до курсу. Визначення та сутність системи електронного урядування

Мета заняття: закріпити теоретичні знання з концептуальних засад електронного урядування; забезпечити активну участь студентів в обговоренні актуальних проблем електронного урядування.

Завдання 1.1

Питання для обговорення:

1. Актуальність, мета, завдання, структура, об'єкт і предмет вивчення, міждисциплінарні зв'язки курсу електронне урядування. Завдання курсу. Мета курсу.
2. Адаптація державного управління до умов інформаційного суспільства.
3. Впровадження системи електронного уряду як нової форми взаємодії влади і суспільства для підвищення якості державноуправлінських послуг. Запровадження європейських норм і стандартів реалізації державної інформаційної політики.
4. Електронний уряд: електронне урядування.
5. Електронна демократія: Інформаційне суспільство: Інформація. Інформаційна система. Інформаційні мережі. Інформаційна технологія. Інформаційний портал. Інформаційний продукт (продукція). Інформаційний ресурс. Інформаційне середовище електронного урядування. Електронні адміністративні послуги.
6. Перелік послуг, що надаються за допомогою системи "Електронний Уряд". Основні види адміністративних послуг. Індекс готовності електронного уряду.
7. Історія виникнення е-урядування. етапи створення е – урядування. Теоретичні засади електронного урядування.

Завдання 1.2

Сформулюйте основні чинники впливу на розвиток і впровадження електронного управління (що сприяло розвитку і впровадженню електронного управління).

Які передумови виникнення системи електронного управління?

Завдання 1.3

Як співвідносяться поняття «Електронне управління» і «електронний уряд»? Чому електронне управління називають однією з базових технологій інформаційного суспільства?

Завдання 1.4

Сформулюйте основні ризики і проблеми впровадження і функціонування електронного управління в Україні (на центральному, регіональному і місцевому рівні).

Завдання 1.5

У чому відмінність процесу електронного управління від комп'ютеризації і інформатизації?

Чи можна розглядати інформатизацію як процес, який забезпечує створення інфраструктурної складової електронного управління? Обґрунтуйте свою думку.

Завдання 1.6

Вітчизняний досвід впровадження електронного управління. Знайдіть, проаналізуйте і підготуйте аналітичний матеріал про впровадження електронного управління на загальнодержавному або місцевому рівні (Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів, області, району, міста, організації, на вибір студента, але без збігів).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Етапи впровадження електронного урядування

Мета заняття: ознайомлення слухачів з основами електронної демократії, понятійним апаратом, сутністю, принципами, пріоритетними напрямками, основними завданнями, механізмами, загальносвітовими тенденціями та досвідом провідних країн, основними проблемами з впровадження електронної демократії та шляхами їх розв'язання, нормативно-правовою базою в цій сфері.

Завдання 2.1

Питання для обговорення:

1. Концепції розвитку електронного урядування в Україні. Пілотний проект. Прототипи базових елементів е-урядування.

2. Основні модулі електронного уряду в західних країнах. G2G – governmenttogovernment. G2B – governmenttobusiness. G2C – governmenttocitizens.

3. Основні моделі електронного урядування: континентальна європейська, англо-американська, азіатська.

4. Принципи створення і функціонування інформаційної системи «Електронний уряд». Принцип системності. Принцип розвитку (відкритості). Принцип сумісності. Принцип стандартизації. Принцип ефективності. Принцип нових завдань. Принцип надійності. Принцип безпеки даних. Принцип єдиної інформаційної бази. Принцип пристосування (адаптації).

5. Переваги е-урядування. Класифікації взаємодії різних учасників у межах системи електронного уряду.

Завдання 2.2

Сформулюйте, які умови необхідні для успішної реалізації «електронної демократії» в Україні.

За допомогою Інтернету та інших джерел інформації наведіть конкретні

приклади інструментів «електронної демократії» в Україні, інших країнах світу та розкрийте їх зміст.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Електронна демократія та електронна держава

Мета заняття: вивчення основних державних джерел інформації про стан і перспективи розвитку електронного урядування, їх можливостей щодо забезпечення вимог до формування та реалізації державної політики та державного управління електронним урядуванням; сформувані практичні навички здійснення порівняльного аналізу міжнародних систем індикаторів розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування із системою статистичних показників у цій сфері.

Завдання 3.1

Питання для обговорення:

1. Поняття Електронна демократія (е-демократія).
2. Елементи електронної демократії в Україні. Сектори та інструменти електронної демократії.
3. Е-парламент.
4. Е-законодавство.
5. Е-правосуддя.
6. Е-посередництво.
7. Е-середовище.
8. Е-вибори, е-референдуми та е-ініціативи.
9. Е-голосування.
10. Е-консультація.
11. Е-ініціативи.
12. Е-звернення.
13. Е-агітація.
14. Е-підрахунок.
15. Процес становлення електронної демократії.

Завдання 3.2

Проаналізувати сайти Кабінету Міністрів України, окремих міністерств, інших центральних органів виконавчої влади (п'яти на вибір) щодо можливостей:

- 1) оцінки і контролю їх діяльності з боку суспільства та бізнесу за допомогою технологій електронного урядування;
- 2) участі громадян, громадських організацій та суб'єктів господарювання у формуванні державної політики [5].

10

Завдання 3.3

1. Ознайомитись з «Доповіддю про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2017 рік» [2].

2. Підготувати спільну для групи презентацію у форматі PowerPoint та доповідь на тему: «Державна політика та управління розвитком інформаційного суспільства та інформатизації» за окремими підрозділами доповіді.

Завдання 3.4

Ознайомтеся з програмою ЮНЕСКО «Інформація для всіх» в цілому та визначте ключові завдання та структуру базової моделі інформаційної політики, специфіку її використання в Україні [5].

Завдання 3.5

Зробити розгорнутий аналіз сайту обласної державної адміністрації

1. Ознайомитись з сайтами обласних державних адміністрацій (наприклад, Харківської, Луганської, Дніпропетровської, Львівської, Одеської облдержадміністрації). Розкрити їх структуру та охарактеризувати основні елементи.
2. Виявити наявність фактографічної інформації на сайті; інформації про посадових осіб; контактної інформації.
3. Охарактеризувати можливості пошуку офіційної інформації на сайті.
4. Навести приклади знайдених на сайті офіційних документів (повна назва, адреса, додаткові відомості про документ).
5. Проаналізувати сайт Облдержадміністрації за такими позиціями, як: складові карти сайту, функціональні завдання, склад інформаційного забезпечення, склад технологічного забезпечення, можливість переходу на портали інших державних органів, інформаційне наповнення, оновлення інформації, інформаційні послуги.
6. Зробити порівняльний аналіз сайтів обласних державних адміністрацій різних областей, скласти порівняльну таблицю. Зробити висновки.

Теми рефератів

1. Формування державної політики та її реалізація.
2. Оцінювання ефективності електронного урядування.
3. Електронне урядування та протидія корупції.
4. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії. Електронні вибори як елемент представницької демократії

Завдання 4.1

Питання для обговорення:

1. Етапи звичайного виборчого процесу відповідно до законодавства України. Електронна система виборів. Переваги електронних виборів.
2. Електронний парламент: поняття, сутність і мотиви впровадження.

3. Ознаки демократичного парламенту.
4. Принципи діяльності е-парламенту.
5. Інформаційно-аналітичний простір парламенту.
6. Інфраструктура інформаційно-аналітичного простору.
7. Створення парламентських баз даних.
8. Процес залучення громадських організацій до політичного процесу державних структур.
9. Шляхи впливу громадських організацій на державну політику.
10. Цифрова нерівність при впровадженні системи електронного урядування.
11. Цифровий розрив (бар'єр), цифрова нерівність, інформаційна нерівність. Причини виникнення та посилення цифрового розриву.
12. Основні методики вимірювання глибини „інформаційної прірви”.

Завдання 4.2

Аналіз інформаційно-технологічного забезпечення Інтернет-порталів центральних, регіональних та місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування

1. Проаналізувати Інтернет-портали центральних, регіональних та місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування за такими позиціями, як: складові карти Інтернет-порталу, функціональні завдання, склад інформаційного забезпечення, склад технологічного забезпечення, можливість переходу на портали інших державних органів, інформаційне наповнення, оновлення інформації, інформаційні послуги. Інтернет-портали державних установ обрати за узгодженням з викладачем. Кожен студент (або група) аналізують Інтернет-портали різних державних установ.
2. Аналіз Інтернет-порталів оформити у вигляді текстового файлу, який необхідно розіслати всім слухачам групи по електронній пошті.
3. За результатами власного аналізу та надісланих файлів скласти порівняльну таблицю. Зробити висновки [7].

Завдання 4.3

Ознайомитись з Національною стратегією електронної ідентифікації (http://dknii.gov.ua/sites/default/files/wb_eid_20_03_0.pdf). Визначити основні положення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Особливості забезпечення діяльності електронного урядування в Україні та світі

Мета заняття: ознайомитись з організаційною та правовою системами забезпечення впровадження електронного урядування в Україні, визначити тенденції їх розвитку, сильні та слабкі сторони, шляхи удосконалення [5].

Завдання 5.1

Питання для обговорення:

1. Нормативно-правове забезпечення впровадження електронного уряду. Основні нормативно-правові акти у сфері е-управління і інформатизації в Україні.
2. Світова практика нормативного регулювання електронного управління.
3. Концепція інформатизації: нормативно-правове забезпечення.
4. Концепція розвитку інформаційного суспільства.
5. Концепція розвитку електронного управління в Україні.
6. Основні завдання Національної програми інформатизації.
7. Законодавчі акти, що регулюють процеси інформатизації органів державної влади і управління.
8. Світова практика нормативного регулювання діяльності електронного урядування.
9. Базові принципи електронного урядування в країнах Об'єднаної Європи.
10. Принципи електронної демократії, якості державних послуг, доступу до державних послуг, розвиток е-освіченості, приватність і захист даних та ін.

Завдання 5.2

Вивчити існуючу нормативно-правову базу з е-урядування, використовуючи сайти Президента України www.president.gov.ua, Верховної Ради України www.rada.gov.ua та Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua.

Побудувати існуючу ієрархію документів з е-урядування, ув'язав їх з відповідними документами з питань інформатизації, розбудови інформаційного суспільства, інформаційної політики та політики інформаційної безпеки.

Запропонувати шляхи удосконалення системи нормативно-правових документів з е-урядування [5].

Завдання 5.3

Назвіть основні документи (Директиви та Рекомендації), якими керуються у Європейських країнах при побудові системи електронного урядування. Розкрити основні принципи електронного урядування, викладені у «Рекомендаціях з е-урядування Кабінету Міністрів Ради Європи [4].

Завдання 5.4

Ознайомитись на сайті www.rada.gov.ua з завданнями, функціями та повноваженнями основних суб'єктів владних повноважень системи організаційного забезпечення е-урядування, визначених відповідними законами України: «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», «Про Національну програму інформатизації», «Про телекомунікації», «Про захист персональних даних», Указами Президента України: «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України», «Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки», «Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України», «Про затвердження Положення

про Державну архівну службу України», «Про Положення про Державну службу України з питань захисту персональних даних», «Про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України», «Про Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України», «Про затвердження Положення про Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації України» тощо.

Надати коротку характеристику перелічених нормативно-правових актів [5].

Завдання 5.5

Користуючись Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» та Концепцією розвитку електронного урядування в Україні:

1. Визначте передумови розвитку інформаційного суспільства в Україні.
2. Основні завдання цілі та напрями розвитку інформаційного суспільства і електронного урядування в Україні.
3. Складові національної політики у цій сфері.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Електронний документообіг як елемент електронного урядування

Мета заняття: ознайомитись з інформаційною інфраструктурою електронного урядування в Україні, основними тенденціями та проблемами її розвитку, шляхами їх розв'язання.

Завдання 6.1

Питання для обговорення:

1. Інформаційний простір: поняття і основні компоненти.
2. Технологічна основа інформаційної інфраструктури системи електронного уряду, її складові.
3. Телекомунікаційні і інформаційно-комунікаційні системи.
4. Основні напрями розвитку телекомунікаційних мереж.
5. Географічні інформаційні системи (ГИС) в державному управлінні.
6. Інтернет як основа електронного управління.
7. Електронний документообіг як основа діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Електронний документ. Технологія електронного документообігу. Закон України «Про електронний документ і електронний документообіг», його характеристика.
8. Переваги використання електронного документообігу.
9. Електронний цифровий підпис, основні поняття з нею пов'язані. Національна система електронного цифрового підпису.
10. Механізм електронного цифрового підпису.

Завдання 6.2

Провести аналіз використання систем електронного документообігу (СЕД) та електронного цифрового підпису (ЕЦП) в установі (органі влади) за напрямками:

- застосування систем електронного документообігу в органах виконавчої влади, електронного документу, електронного цифрового підпису як його складової, використання переваг автоматизованого обміну документами між відомствами та побудова електронної звітності.
- переваги електронного документообігу у порівнянні з паперовим документообігом, класифікація та досвід впровадження.

Завдання 6.3

Схематично зобразіть архітектурну модель електронного уряду.

Завдання 6.4

1. Ознайомитися з програмними продуктами-складовими онлайн-сервісу державних послуг diiia.gov.ua.
2. Вивчити мету створення та функціонування, загальну характеристику програмних продуктів та їх можливості, складові модулі.
3. Проаналізуйте інформаційне забезпечення програмних продуктів та технології їх використання в органах державної влади та місцевого самоврядування.
4. Обґрунтуйте доцільність їх використання для підвищення ефективності та якості державного управління.

Завдання 6.5

Застосування геоінформаційних систем в електронному урядуванні

1. Проаналізувати задачі державного управління на загальнодержавному, регіональному, місцевому рівнях і визначити яка геопросторова інформація потрібна для розв'язку цих задач і прийняття відповідного управлінського рішення.
2. Сформулювати основні завдання та можливості геоінформаційної системи для підтримки технологій електронного урядування
3. Запропонувати напрямки створення загальнодержавної геоінформаційної системи та фактори, які впливають на цей процес.
4. Виділити суб'єкти, що зацікавлені у розробці і функціонуванні загальнодержавної геоінформаційної системи, визначити їх роль.

Теми рефератів

1. Інформаційна система як система інформаційного забезпечення управлінської діяльності органів виконавчої влади.
2. Основні принципи побудови інформаційно-технічної інфраструктури.
3. Громадська електронна приймальня.
4. Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ.
5. Правові, організаційні, технологічні аспекти впровадження системи електронного документообігу в органах державної влади.

Перспективи та виклики сьогодення в контексті забезпечення безпеки в системі електронного урядування

Завдання 7.1

Питання для обговорення:

1. Поняття про інформаційну безпеку.
2. Об'єкти інформаційної безпеки.
3. Соціальний об'єкт. Технічний об'єкт. Загрози інформаційній безпеці, чинники ескалації та можливі негативні наслідки. Основні принципи забезпечення інформаційної безпеки.
4. Цілі та завдання політики інформаційної безпеки.
5. Кіберзлочинність. Основні перешкоди на шляху боротьби із кіберзлочинністю.
6. Система інформаційної безпеки відносин соціальних об'єктів у межах впровадження електронного урядування: форми взаємодії - чинник загрози - можливий наслідок - шляхи запобігання загрозам.
7. Структура компонентів національної інфраструктури захисту інформації.